Autor Guste Santini
Utorak, 03 Ožujak 2009 21:03

Predstojeći rebalans proračuna mora voditi brigu o rastu društvenog proizvoda. Siječanj, kao uostalom i cijeli četvrti kvaratal prošle godine, ne ulijeva optimizam. Što više izaziva zabrinutost o mogućem produbljenju krize.

Sve zemlje srednje i istočne Europe imaju gadnih problema sa krizom. Nakon euforije koja je potrajala do prošle godine na njihova su se gospodarstva nadvili tmurni olovni oblaci. Od zemlje do zemlje „drama" je različita samo po intenzitetu. Tržišni model privređivanja temeljen na zaduživanjima i rasprodaji državnog/društvenog vlasništva je priča koja se bliži svome kraju. Tek poneka zemlja svojom opreznom (čuitaj: patriotskom) ekonomskom politikom izbjeći će socijalno opasne scenarije koji obično prate ovako duboke gospodarske lomove. Tu prvenstveno milim na Sloveniju. I ona ima znatnih poteškoća, posebice nakon uvođenja eura umjesto tolara.

Hrvatska koja plijeni moju pažnju nalazi se u ozbiljnim problemima. Njezin gospodarski rast, standard njezinih građana, i tako dalje, temeljio se na prodaji obiteljskog srebra i zčaduživanju u inozemstvu. Upravo je deficit platne bilance bio temeljni čimbenik svekolikog „blagostanja" na ovim prostorima. Sada je priči kraj i moramo se suočiti sa zbiljom. Ona nije ugodna. Što više ona je zabrinjavajuća.

Antikrizne mjere još uvijek nisu takve da bi se moglo zaključiti da smo spoznali naše pravo stanje. Mnoge od mjera su uobičajene mjere tvrdog budžetskog ograničenja. Očito će se kriza morati produbiti kako bi se stvari „posložile".

Smanjenje društvenog proizvoda nužna je posljedica smanjuja izvoza koji je, ionako, godinma gotovo stagnirao. Trenutno smanjeni uvoz je porpavio krvnu sliku vanjskotrgovinske bilance što se vidi iz činjenice da izvoz pokriva gotovo polovinu uvoza. Prošle godine pokrivenost uvoza izvozom je bila znatno lošija. Deficit platne bilance u ovoj godini bi se morao smanjiti. Smanjenje deficita platne bilance znači i manji raspoloživi društveni proizvod što bi moglo imati učinak na dinamiziranje inflacije. Osim toga moramo paziti na naš kreditni bonitet kako bi cijena novih kredita bila što niže. Nadalje, smanjenje deficita platne bilance znači i manje porezne prihode kako sam tu činjenicu u više radova i kvantitativno izračunao.

Početak godine je rezultirao klizanjem kune. Guverner je snažno intervenirao kako bi zadržao tečaj, a rezultat je bio povećanje kamatnih stopa. Politički pozivi da se ne podižu kamate još imaju odjeka, ali ne zadugo. I tako će se kontrakcija privredne aktivnosti ubrzati.

Bojim se da turistička sezona neće donijeti puno dobrog. Iako zbog blizine možda neće kvantitativno pasti broj stranih turista, njihova će potrošnja pokazati usporavanje. I dalje, za razliku od dosadašnjih godina privatni bi smještaj mogao postati atraktivniji nego što je to bio proteklih godina.

Poljoprivreda također zbog stihije koja u njoj vlada neće polučiti prošlogodišnje rezultate. Ma koliko se pričalo o poticajima oni sami po sebi nisu dostatni. O tome sam nedavno pisao na ovim stranicama. Naprosto ciklusi u stočarstvu i klimatska neizvjesnost, pa samim time, i

neizvjesnost cijena bitno su ograničenje održanju poljoprivredne proizvodnje.

Itovremeno mogućnosti smanjenja potrošnje su ograničeni, što znači da nam predstoje značajne socijalne napetosti koje bi dodatno mogle usporiti privrednu aktivnost.